

MAGYAR NÖVÉNYTANI LAPOK

SZERKESZTI ÉS KIADJA

KANITZ ÁGOST.

IV. ÉVF. 46. SZ.

1880. OKTOBER.

MINDEN JOG FENNTARTATIK.

TARTALOM: Additamenta ad Algologiam dacicam. II. Enumeratio algarum nonnullarum in comitatibus Naszód-Beszterce, Doboka, Kolos, Torda-Aranyos, Alsó-Fehér, Udvarhely, Fogaras, Szeben et Hunyad lectarum, auctore J. SCHAARSCHMIDT. — Könyvismertetések: STRASBURGER Zellbildung und Zelltheilung. 3. Aufl. SAINT-LAGER Réforme de la nomenclature botanique. WARMING Forgreningen og Blatstillingen hos Slaegten Nelumbo. MATCOVICH Flora crittogamica di Fiume. P. PETIT Spirogyra des environs de Paris. FÖRSTER Beiträge zur Moosflora von Niederösterreich und Westungarn. WARMING Symbolae ad floram Brasiliae centralis cognoscendam. MAXIMOVICZ Diagnoses plantarum novarum asiaticarum III. A. GRISEBACH Gesammelte Abhandlungen und kleinere Schriften zur Pflanzengeographie. BRANDZA Despre vegetatiunea României. E. IHNE Studien zu Pflanzengeographie. BOMMER Remarques sur l'arrangement et la conservation des collections de produits végétaux. — Halálozások. — Nyilvános intézetek.

ADDITAMENTA AD ALGOLOGIAM DACICAM.

II.

ENUMERATIO ALGARUM NONNULLARUM
IN COMITATIBUS NASZÓD-BESZTERCE, DOBOKA, KO-
LOS, TORDA-ARANYOS, ALSÓ-FEHÉR, UDVARHELY, FO-
GARAS, SZESEN ET HUNYAD LECTARUM

auctore

JULIO SCHAARSCHMIDT.

Románia algáinak meghatározásával foglalkozván, alkal-
milag hazai próbákat is vizsgáltam, melyeket részint magam
részint barátaim gyűjtöttek; az így nyert adatok elég érde-
meseknek látszottak, hogy azokat összeállítva már most, kö-
zöljem.

Munka közben egyes vizes vagy mocsáros helyeken gyjt-
tott virágos növények gyökereire és száaira tapadt földes

részeket is vizsgálat alá vevén, azokban is nem egy *Bacillariacea* fajt találtam.

Ezen adatok, legalább is növényföldrajzi szempontból érdekesek.

Lajstromomban, mint lelhelyek szerepelnek: Sz. Anna-tó (BARTH-tól gyűjt. *Luzula sudetica*), a Kercesorai havasok (Fuss-tól gyűjt. *Juncus triglumis*), Homorod-Lövéte (BARTH-tól gyűjt. *Juncus atratus*), Bethlenfalva (TAMÁS ALBERT-től gyűjt. próbák), Székely-Udvarhely (D. KOVÁCS FERENC-től gyűjt. próbák), Frek-i havas (Fuss-tól gyűjt. *Luzula maxima*), Csertes, Offenbánya (saját gyűjtéseim), Maros Vásárhely, Torda, Sze licse (DR. MIKA KÁROLY-tól gyűjt. próbák és meghatározások), Kolozsvár, Szamosfalva (saját gyűjtéseim), Szamosujvár (DR. MÁRTONFFI LAJOS-tól gyűjt. próbák), Ó-Rodna (PORCIUS-tól gyűjt. *Juncus atratus*).

Mindez urak, kik gyűjtéseiket rendelkezésemre bocsáták, nemkülönben DR. KANITZ ÁGOST egy. ny. r. tr. úr, ki a k. egy. növénytani intézetben végzett munkám folyton figyelemmel kísérve szívélyesen támogatott — fogadják köszönetem.

Az adatok után szögletes zárjelben álló idézetek a Magyar Növénytani Lapok III. és IV. évfolyamában DR. ENTZ GÉZA egy. ny. r. tanár úrtól (E.), TÖMÖSVÁRY ÖDÖNTŐL (T.), TAMÁS ALBERTTŐL és tőlem megjelent phycologiai dolgozatokra vonatkoznak.

A gyűjtők neveit következőleg röviditem a lelhelyek felsorolásánál:

B. = BARTH JÓZSEF.	MÁ. = DR. MÁRTONFFI LAJOS.
F. = FUSZ M.	M. = DR. MIKA KÁROLY.
Ko. = D. KOVÁCS FERENC.	P. = PORCIUS FLORIÁN.
Ta. = TAMÁS ALBERT.	

Chroococcaceae.

1. *Chroococcus minor* (Kütz.) NÄG. Csertes in poculis. Szamos-Ujvár in lacunis MÁ. [I. 1.]
2. *C. turgidus* (Kütz.) NÄG. Kütz. tab. phyc. I. t. VI.
a. *chalybeus* (RABENH.) KIRCHN. Kolozsvár in lacunis sylvae Bükk.
b. *tenax* KIRCHN. Offenbánya in fodinis turfosis dietis Mluha.
3. *Aphanocapsa virescens* (NÄG.) RABENH. NÄG. einzell. alg. t. I. f. B. 1. Bethlenfalva in fossis sylvae Csereerdő. Ta.
4. *Merismopedia punctata* (NÄG.) MEYEN, NÄG. einzell. alg. t. I. f. B. 2. Offenbánya isdem locis.

Oscillariaceae.

5. *Spirulina Jenneri* (HASSALL) KÜTZ. tab. phyc. I. t. 37. Kolozsvár in putealibus puteorum publ.
6. *Oscillaria tenuis* AG.
 α *viridis* (VAUCH.) KÜTZ. In alpium Cărtisiores. Valea Domnedteului F. [I. 6.]
7. *O. Fröhlichii* KÜTZ.
 α *genuina* KIRCHN. Kolozsvár in lacu ambulacri.
 β *viridis* ZELLER Szamos-Ujvár MA., Bethlenfalva in lacunis TA. [I. 7.]

Nostocaceae.

8. *Anabaena intricata* (BERKELEY) KÜTZ. Offenbánya in turfosis Mluha dictis.

Bacillariaceae.

9. *Cyclotella Kützingiana* THWAIT., SMITH brit. diat. t. V. f. 47. Kolozsvár in piscina maior. hort. bot. M.
10. *Melosira varians* C. A. AG.
 α *genuina* KIRCHN. SMITH brit. diat. t. LI. f. 332. Csertes in rivulis. [T. I. 116.]
11. *Ceratoneis Arcus* KÜTZ. SMITH brit. diat. t. II. f. 15. Udvarhely in puteali fontium Ko. Rodna prope fl. Szamos P.
12. *Epithemia Sorex* KÜTZ., BRUN diat. des alp. t. II. f. 18. Szamosujvár in lacunis MA.
13. *E. gibba* (EHRENB.) KÜTZ., SMITH brit. diat. t. I. f. 13. Maros-Vásárhely in fossis prope viam ferream M.
14. *E. Zebra* (EHRENB.) KÜTZ. SMITH brit. diat. t. I. f. 4. Rodna P. [T. I. 27.]
15. *E. constricta* W. SMITH brit. diat. t. I. f. 248. Szamosfalva in lacunis salsis. M. [T. II. 11.]
16. *Synedra lunaris* EHRENB., SMITH brit. diat. t. XI. f. 82. Szelecse in lacunis turfosis M.; Csertes, Bethlenfalva TA. in stagnis.
17. *S. Ulna* EHRENB. Udvarhely in puteali fontium Ko. [T. I. 102.]
18. *S. acuta* EHRENB. [T. I. 107, II. 69.]
 γ *amphicephala* GRUN., RABENH. süßsw. diat. t. IV. f. 28. Rodna prope fluv. Szamos P. Bethlenfalva in lacunis sylvae Csereerdő dictae TA.
19. *Meridion circulare* C. A. AG. In alpium Cărtisiores. Valea Domnedteului F. [T. I. 114.]
20. *Odontidium tenue* (C. A. AG.) PRITZ. BRUN diat. des alp. t. III. f. 25. Maros-Vásárhely in fossis prope viam ferream. [T. I. 92.]

21. *O. vulgare* (BORY) PEITZ. [T. I. 93.]
 δ *grande* (W. SMITH) GRUN., SMITH brit. diat. t. XL.
f. 310. Kolozsvár in puteali supra pisc. maj. hort. bot.
Rodna prope fluv. Szamos P.
22. *Campylodiscus noricus* EHRENB.
 β *costatus* GRUN., SMITH. brit. diat. t. VII. f. 52. Kolozsvár
in aquario calidarii hort. bot.
23. *Cymatopleura Solea* (BRÉB.) W. SMITH brit. diat. t. X. f. 78.
Kolozsvár in piscina maior. hort. bot. M.
24. *Suriraya Craticula* EHRENB., SMITH brit. diat. t. IX. f. 67.
Kolozsvár in aquario *Nymphaeae* calidarii.
25. *S. striatula* TURP., SMITH brit. diat. t. IX. f. 64. Szamosfalva
in lacunis salsis.
26. *S. ovata* KÜTZ., BRUN diat. des alp. t. II. f. 1. Csertes in fos-
sis. [T. I. 97.]
 γ *minuta* (BRÉB.) KIRCHN. Maros-Vásárhely in fossis prope
viam ferream.
27. *Nitzschia Amphioxys* (EHRENB.) W. SM., BRUN diat. des alp.
t. V. f. 26. Bethlenfalva in fossis sylvae Csereerdő TA.
[T. I. 87. II. 58.]
28. *N. parvula* W. SM. brit. diat. t. XIII. f. 106. Rodna ad fl.
Szamos P. Maros-Vásárhely in fossis prope viam fer-
ream M. [T. II. 60.]
29. *N. latistriata* (W. SMITH) BRÉB. SMITH brit. diat. t. XV. f. 118.
Szamosfalva in lacubus salsis. M.
30. *N. sigmoidea* (NITZSCH) W. SMITH brit. diat. t. XIII. f. 104.
Homorod-Lövéte B. Csertes; Bethlenfalva in stagnis syl-
vestris. [T. I. 90. II. 62.]
31. *N. linearis* (AG.) W. SMITH brit. diat. t. XIII. f. 110. Csertes
in paudosis.
32. *N. minutissima* W. SM. brit. diat. t. XIII. f. 107. Homorod-
Lövéte B.
33. *N. Closterium* (EHRENB.) W. SMITH brit. diat. t. XV. f. 120.
Szamosfalva in lacunis salsis prope balneam [T. II. 57.]
34. *Bacillaria paradoxa* GMELIN, SMITH brit. diat. t. XXXII. f.
279. Kolozsvár in fontibus salsisfoenat. Szénafű dict. M.
35. *Achnanthidium minutissimum* KÜTZ. RABENH. süssw. diat. t.
VIII. f. 2. Udvarhely in puteali fontium inter alias al-
gas Ko. Maros Vásárhely in fossis prope viam ferream.
[T. I. 38.]
36. *A. exile* (KÜTZ.) HEIB. In alpihus Frekens. F. [T. I. 36.]
37. *Gomphonema constrictum* EHRENB. Udvarhely in puteali fon-
tium publicor. Ko. [T. I. 6.]

38. *G. acuminatum* EHRENB. SMITH brit. diat. t. XXVIII. f. 238.
Csertes in rivulis ad lapides, Rodna ad fl. Szamos P.
[T. I. 9.]
39. *G. olivaceum* (LYNGB.) KÜTZ. Udvarhely in puteali font. publ.
Ko. [T. I. 8. II. 2.]
40. *G. intricatum* KÜTZ. BRUN diat. des alp. t. VI. f. 16. Szamos-
ujvár in lacunis MÁ. Bethlenfalva in fossis stagnosis syl-
vae Csereerdő TA. Rodna secus fluv. Szamos P.
41. *Cocconeis Placentula* EHRENB. In alpium Cărtisiores, Va-
lea Domnedieului F. Rodna secus fluv. Szamos P. [T. II. 13.]
42. *Amphora salina* W. SM. VAN HEURCK synops. des diat. t.
II. f. 19. Szamosfalva in lacunis salsis.
43. *A. ovalis* KÜTZ. BRUN diat. des alp. t. II. f. 26. Csertes in
rivulis ad lapides.
44. *Encyonema ventricosum* (KÜTZ.) VAN HEURCK synops. des diat.
t. III. f. 15. forma *minor* Szamos-Ujvár in fossis ad viam
publicam. MÁ.
45. *E. lunatum* (W. SM.) VAN HEURCK synops. des diat. t. III. f. 23.
in alpium Cărtisiores. Valea Domnedieului F.
46. *Cymbella amphicephala* NÄG. VAN HEURCK synops. des diat.
t. II. f. 6. in alpium Cărtisiores. Valea Domnedieului F.
47. *C. parva* W. SM. VAN HEURCK synops. des diat. t. II. f. 14.
Rodna secus fluv. Szamos. P.
48. *Stauroneis anceps* EHRENB. SMITH brit. diat. t. XIX. f. 186.
Selice in stagnis turfosis muscosis M., Szamos-Ujvár in
fossis MÁ. [T. II. 49.]
49. *S. linearis* EHRENB. GRUN. Z. B. G. X. (1860.) t. VI. f. 11.
Rodna ad radices *Junc. alp.* P.
50. *S. Smithii* BRÉB. VAN HEURCK synops. des diat. t. IV. f. 10.
In alpium Cărtisiores. Valea Domnedieului F.
51. *S. Cohnii* HILSE BRUN diat. des alp. t. IX. f. 31. forma *line-*
aris In alpium Cărtisiores. Valea Domnedieului. F.
52. *Navicula limosa* (KÜTZ.) GRUN. BRUN diat. des alp. t. VII.
f. 12. Maros-Vásárhely in fossis prope viam ferream M.
[T. I. 54.]
γ inflata GRUN. Z. B. G. X. (1860) t. V. f. 8. in alpium
Cărtisiores. Valea Domnedieului F.
53. *N. Amphisbaena* BORY BRUN diat. des alp. t. VII. f. 17. Beth-
lenfalva in stagnis sylvae Csereerdő dictae. TA. [T. I.
57. II. 25.]
54. *N. rhynchocephala* KÜTZ.
var. *amphiceros* KÜTZ. VAN HEURCK synops. des diat. t. VII.
f. 30. Szamosfalva in lacunis salsis prope balneam. [T. II. 29.]

55. *N. affinis* EHRENB.
 γ *Amphirhynchus* EHRENB. SMITH brit. diat. XVI. 143. Rodna
 ad radices *Junc. alp.* P.
56. *N. Cesatii* RABENH.
 β *exilis* RABENH. BRUN diat. des alp. t. III. f. 25. Maros-
 Vásárhely in fossis prope viam ferream. M.
38. *N. salinarum* GRUN. VAN HEURCK synops. des diat. t. VIII. f. 9.
 Szamosfalva in lacunis salsis prope balneam.
58. *N. dicephala* (EHRENB.?) W. SM. VAN HEURCK synops. des. diat.
 t. VIII. f. 34. Homoród-Lövété ad radices *Junc. atrat.* B.
59. *N. gracillima* GREG. VAN HEURCK synops. des diat. t. VI. f. 24.
 cum antecedente.
60. *N. mesolepta* EHRENB. VAN HEURCK synops. diat. t. VI. f. 10.
 in alpium Cártisiorens. Valea Domnedieului F. Selice
 in aquis turfosis muscosis M. Bethlenfalva in stagnis syl-
 vae Csereerdő. TA. [T. I. 72. II. 46.]
62. *N. undosa* EHRENB. RABENH. SÜSSW. diat. t. VI. f. 56. Csertes
 in saxosis inter muscos et lichenes.
62. *N. radiosa* (KÖTZ.) RABENH.
 δ *avenacea* BRÉB. VAN HEURCK synops. des diat. t. VIII.
 f. 27. Szamosujvár in fossis MA.
 ε *acuta* (W. SM.) GRUN., VAN HEURCK synops. des diat. t.
 VII. f. 19. Maros-Vásárhely cum forma typica in fossis
 secus viam ferream M.
63. *N. borealis* (EHRENB.) KÖTZ. VAN HEURCK synops. des diat.
 t. VI. f. 3. Csertes in saxis inter lichenes, in lacu Sz.
 Annae dict., Homoród-Lövété B. Rodna ad radices *Junc.*
alp. P. [T. I. 15.]
64. *Pinnularia Gibba* EHRENB. SMITH brit. diat. t. XIX. f. 180.
 Offenbánya in stagnis turfosis muscosis dictis Mluha
 [T. I. 64.]
65. *P. viridis* (EHRENB.) W. SMITH brit. diat. t. XVIII. f. 163.
 Offenbánya in stagnis turfosis dict. Mluha, forma *minor*
 Homoród-Lövété B. Maros Vásárhely in fossis secus viam
 ferream M. Rodna P. [T. I. 66. II. 40.]

Desmidiaceae.

66. *Hyalotheca dissiliens* (W. SM.) BRÉB. Bethlenfalva in fossis
 sylvae Csereerdő TA. [I. 18.]
67. *Bambusina Brébissonii* KÖTZ. RALPS brit. desm. t. III. f. 1.
 Offenbánya in stagnis turfosis dictis Mluha.
68. *Desmidium Swartzii* AG. Bethlenfalva cum antecedente is-
 dem locis TA. [I. 19.]

69. *Penium Digitus* (EHRENB.) BRÉB. RALFS brit. desm. t. XX. f. 3. Offenbánya in stagnis turfosis.
70. *P. margaritaceum* (EHRENB.) BRÉB. RALFS brit. desm. t. XXXV. f. 1. e. Bethlenfalva in fossis stagnisque sylvae Csereerdő TA.
71. *P. minutum* (RALFS) CLEVE RALFS brit. desm. t. XXVI. f. 5. Offenbánya in turfosis Mluha dictis.
72. *Closterium juncidum* RALFS brit. desm. t. XXIX. f. 7. b. forma brevior et robustior RABENH. Bethlenfalva in stagnis sylvae Csereerdő TA.
73. *C. turgidum* EHRENB. RALFS brit. desm. t. XXVII. f. 3. Torda in lacunis salsis. M.
74. *C. lineatum* EHRENB. Kolozsvár in piscina hort. bot. M. [I. 24.]
75. *C. parvulum* NÄG. einzell. alg. t. VI. f. C. 2. Bethlenfalva in stagnis sylvae Csereerdő dictae TA.
76. *Cylindrocystis Brébissonii* MENEGH. DE BARY conjug. t. VII. f. E. 6. Offenbánya in fodinis turfosis dict. Mluha.
77. *Pleurotaenium truncatum* (BRÉB.) NÄG. RALFS brit. desm. t. XXVI. f. 2. Maros-Vásárhely in fossis secus viam ferream. M. [I. 29.]
78. *Micrasterias papillifera* BRÉB. RALFS brit. desm. t. IX. f. 1. DELPONTE specim. desm. t. IV. f. 5. Bethlenfalva in aquis stagnantibus sylvae Csereerdő. TA.
79. *Euastrum ampullaceum* RALFS brit. desm. t. XIII. f. 4. Ibidem.
80. *E. binale* (TURP.) RALFS Offenbánya in fodinis turfosis dictis Mluha. [I. 38.]
81. *Stauroastrum dejectum* (EHRENB.) BRÉB. RALFS brit. desm. t. XX. 5. Bethlenfalva in stagnis sylvae Csereerdő. TA.
82. *S. Avicula* BRÉB. RALFS brit. desm. t. XIII. f. 11. Offenbánya in fodinis turfosis dictis Mluha.
83. *S. punctulatum* BRÉB. RALFS brit. desm. t. XXII. f. 1. Selice in stagnis turfosis muscosis.
84. *S. paradoxum* MEYEN
 β tetracerum (RALFS) RABENH. RALFS brit. desm. t. XXIII. f. 7. Kolozsvár in piscina maiori horti bot. M.
85. *S. Hystrix* RALFS brit. desm. t. XXII. f. 5. Offenbánya in fodinis turfosis dictis Mluha.
86. *Cosmarium Botrytis* (BORY) MENEGH. DE BARY t. VI. f. 22. cf. etiam p. 52. alin. penult. Bethlenfalva in stagnis sylvae Csereerdő dictae. TA. [I. 85.]
87. *C. pyramidatum* BRÉB. RALFS brit. desm. t. XV. f. 4. Maros-Vásárhely in fossis prope viam ferream. M.

88. *C. tetragonum* (NÄG.) RABENH. NÄG. einzell. alg. t. VII. f. 5. Selice in aquis turfosis.
89. *C. Phaeocolus* BRÉB. RALFS brit. desm. t. XXXVII. f. 5. Maros-Vásárhely in fossis prope viam ferream M.
90. *C. moniliforme* (TURP.) RALFS brit. desm. t. XVII. f. 6. Bethlenfalva in aquis stagnantis sylvae Csereerdő. TA.
91. *C. obliquum* NORDSTEDT norges desmidiéer t. II. f. 8. Offenbánya in fodinis turfosis dictis Mluba.
92. *C. Cucurbita* BRÉB. RALFS brit. desm. t. XVII. f. 7. Offenbánya cum antecedente iisdem locis.

Palmellaceae.

93. *Palmella mucosa* (TREVIS.) KÖTZ. NÄG. einzell. alg. t. IV. f. D. Kolozsvár in putealibus fontium publicorum.

Protococcaceae.

94. *Pediastrum Ehrenbergi* (CORDA) A. BRAUN Offenbánya in fodinis turfosis dictis Mluba [I. 61.]
95. *Sorastrum spinulosum* NÄG. einzell. alg. t. 5. f. D. Csertes in aquis stagnantibus.
96. *Scenedesmus quadricauda* (TURP.) BRÉB. [I. 63.]
 α *typicus* KIRCHNER,
 β *setosus* KIRCHNER, et
 ϵ forma cellulis utroque polo aculeo instructis, extimis dorso aculeis duplicibus armatis Kolozsvár in piscinis horti bot. M.

Volvocaceae.

asexuales.

97. *Chlamydococcus pluvialis* A. BRAUN Kolozsvár in terra humida arenosa ambulacri. [E. I. p. 8. 1.]

sexuales.

98. *Volvox Globator* (L.) EHRENB. Bethlenfalva in aquis stagnantibus sylvae Csereerdő dictae TA. [E. I. p. 7. 1.]

Ulotrichaceae.

99. *Conserva utriculosa* KÖTZ. Szamosujvár in fossis secus viam publicam MÁ. Bethlenfalva in stagnis sylvae Csereerdő TA. [I. 80.]

Ulvaceae.

100. *Gongrosira De Baryana* RABENH. KÖTZ. tab. phyc. T. IV. t. 98. Csertes in aquis stagnantibus.

101. *Enteromorpha salina* Kütz. tab. phyc. T. VI. t. 36. Szamosfalva in lacunis salsis secus balneam.

Oedogoniaceae.

102. *Oedogonium rivulare* RABENH. A. BRAUN über *Chytridium* t. I. f. 7. Bethlenfalva in stagnis sylvae Csereerdő Ta.

KÖNYVISMERTETÉSEK.

Zellbildung und Zelltheilung von DR. ED. STRASBURGER Professor an der Universität Jena. Dritte völlig umgearbeitete Auflage. Mit XIV. Tafeln und einem Holzschnitte. Jena Gustav Fischer 1880. XII. 392. pp. 8°.

51] S. meg van arról győződve, hogy a sejtképzési folyamatok sokalakúságai ezen munkájában ki van merítve, de mindazonáltal lehető sok új részletes tanulmányt sürget.

A munka beosztása I. Theil Ueber Zellbildung und Zelltheilung im Pflanzenreiche. Freie Zellbildung (p. 1—99), Zelltheilung (p. 100—231). — II. Theil Ueber Zellbildung und Zelltheilung im Thierreiche. Einleitung (p. 235—236). Freie Zellbildung (p. 236—244), Zelltheilung (p. 244—317). — III. Theil Allgemeine Ergebnisse und Betrachtungen (p. 321—374). S. munkája 370 sk. ll. egynehány nézetét összefoglalja így:

A sejtoszlás és magoszlás két különböző folyamat, a mely rendszeren egymásba fogódnak, de különváltan is szerepelhet.

A sejtoszlásnál a protoplasmának jut az actio szerep.

A protoplasma a sejtmagokban is megindítja azon folyamatokat, melyek oszlásukat megelőzik.

Ez összegyűl a sejtmag két sarkán és innen a magidomba hat, ott annak orsórostját alakítandó. A magtömegben egy ellentétet inducial, mely az oszláshoz vezet.

Ezen oszlást a maganyag activ eszközli; a két maglemezfél egymást eltaszítani látszik és egymástól elsikamlia a helyen maradó orsórost hosszában.

Minden magorsóban orsórost létezik és pedig ott is hol a maglemez elemei között nem válik láthatóvá.

A maglemez hasadás által oszlik.

Az orsórostok az elsődleges összekötő szálakat képezik, melyek közé, gyakran további összekötő szálak rakodnak a sejtplasma anyagából.

A maglemezfelek elemeiből jönnek létre a leánymagok. Ezen alkalommal különböző változásokon esnek át, melyek a legtöbb esetben nem retrograd ismétlései az anyamagban mutatkozó folyamatoknak,

A környező sejtplasmából táplálkozva, a végleges nagyságig megnőnek.

A sejtoszlás vagy a sejtlemezek közvetítésével v. befűződés által folyik le.

A sejtlemezek magasabb növényeknél csak az összekötő szálakban, más helyeken közvetlen a sejtplasmában is jöhetnek létre.

Egymagvú sejtekben a sejtoszlás megelőzi a magoszlást, úgy hogy minden sejt egy magot tartalmaz.

Sokmagvú sejtekben a két folyamat különböző időkben mutatkozik és teljesen függetlennek látszik egymástól.

Mely mechanikai folyamatok szerepelnek a mag- és sejtoszlásnál, arra nézve további hypothesisek felállítását feleslegesnek tart S. A sejtmagra nézve még megjegyzi, miután annak előjövetele általános, az a sejt életére nézve szükséges. Vajon nincsen-e vonatkozása a sejtmagnak a fehérnyetestek alkotásához, miután ez erősebben reagál fehérnyére, mint a környező protoplasma.

Különb. melegen ajánljuk a könyvet azoknak, kik ilyenmő tanulmányokkal foglalkoznak.

Réforme de la nomenclature botanique par le Dr. SAINT-LAGER.

Extr. des Annales de la Société botanique de Lyon 1880. 154 pp.
Lex. 8°.

52] Az újabb nemzedéknek ily kérdések iránt kevés az érzéke, igen természetes, mert fontosabb dolgok vannak előtte, mindazonáltal azt hiszem, hogy ezen könyvet sok érdeklődéssel fogják olvasni. De a nomenclatura reformálása, ha a legtöbb annak szükségét érzi is, mégis mai napság nem tartozik az égetően szükséges teendők közé, minden ily nemű kísérlet, kísérlet marad, míg nem jelenik meg egy oly tekintélyes férfitól, egy a reformokat eszközölt oly fontos kézikönyv, melyre minden botanikus szorúl és melylyel azután kényszerítették az egészet elfogadni; ilyen morális pressiót gyakorolt LINNÉ binár nomenclaturája, hasonló pressió lesz a jövőre szükséges; arról, hogy egy Species plantarum egyhamar megjelenjék, arról mai napság szó se lehet, de adjon csak valaki ki egy Nomenclator botanicust, ki mint a STROUDÉ, vigye keresztül mind a reformokat, a melyeket eszközölni óhajt és meg vagyok arról győződve, hogy elvei diadalra jutnak, mert itt van a számos kertész, a számos nem systematikus, a ki örömmel fogja megragadni a közös megérthetősre vezető eszközt és az első sorban hivatott szakférfi a monographus, talán szintén azon lesz, hogy a közvéleménynek concessiókat tegyen, a melyeket ma tenni annál veszedelmesebb, mert eddig a „reformatorok“ mindegyike mást és mást proponált és javaslataiban szintannyi a valódi tudomány ér-

dekében talán megbeszélhető, mint az a mi csak praedilectió, passio kifolyása.

Forgreningen og Bladstillingen hos Slaegten Nelumbo. Af Docent Dr. Eug. Warming. [Afttr. af Vidensk. Medel. fra den naturh. Foren. i Kjobenhavn 1879—80.] 12 p. 2 innum. 1 tab. 8°.

53] A *Nelumbo* rhizomája egy sympodium; minden sarjon három internodium van, az első igen rövid és a sarj első rövid lomblevelét tartja, a második egy igen hosszú, a harmadik egy rövid levelet, ezután a tengely vagy egy tovább nem fejlődő rüggyel vagy egy virággal végződik. A phyllotaxis itt mindig $\frac{1}{2}$ és egy tengely első levele mindig az anyatengely felé néz. A főrügy a 2-ik levél honaljában van. A lomblevelhonaljból származó gyarapodási ágak csak anynyiban tárnek el a fősarjtól, hogy első levelük nem egy lomb-, hanem egy lomblevel alatti levél (Niederblatt). Ha az elágazodást ily módon nem lehetne magyarázni, akkor terminalis lombleveleket kellene feltételezni.

A 3—5 l. jegyzetben vannak észrevételek a fűcsiráról. Az első levél a szíklevél után (scutellum), a közönségesen hüvelyalakú u. n. szíklevélhüvely, mely épen a szíklevél felett áll. Ezen kettő között egy eltűnt levelet kell feltételezni, mely velük váltakozott volna; néha mint piciny pikkely — melyet RICHARD épiblaste-nak nevezett — található és p.úl a *Triticum*-nál igen jól látható. Ha ezen pikkely levélnek vétetik, akkor a fűlevelek állása kezdettől fogva $\frac{1}{2}$; ezen szíklevélhüvely nem lehet a szíklevél vaginarrésze, mert a két rész között egy internodium van, mely néha hüvelyknyi nagyságot ér el.

Prof. PAULO MATCOVICH. Flora erittogamica di Fiume Cenni. generali. Fiume 1879. [Különl. a Progr. della r. Scuola Med. Sup. di Stato 1879.] 79 p. 8°.

54] Elismerést érdemel szerző fáradozása, hogy az adatokat összeállította, de kár volt a sok felesleges synonymot felvenni, ha már nem jelölte ki egyben, mely Fiumére vonatkozó irodalmi forrásban találta azokat. A 23 l. felemlíti KNER értekezését így „Zur Familie der *Characinen*“, hogyan csodálkozna a bold. zoolog, ha látná, hogy halaival ezen értekezésben szerepel mint irodalmi forrás. A 74 l. javításokat, a 75—79 l. új adatokat tartalmaz Fiume *Phanerogamflorájához*.

Spirogyra des environs de Paris par PAUL PETIT. Avec XII. planches.
Paris 1880. p. 37. 8°.

35] P. tapasztalván, mily nehéz dolog a *Spirogyra*k meghatározása, különösen mintán HASSALL becses alapmunkája, melyben a típusok vannak leírva alig kapható, e genus tanulmányozására adta magát. E füzetben tizenöt év munkájának eredményét kapjuk. Páris vidékén e hosszú idő alatt 36 fajra akadt, közöttük két újra; e szerint Páris környékén Európának majdnem összes *Sp.* fajait feltalálhatni.

Minden faj fructificativ és vegetativ állapotjában van rajzolva, a meghatározás főképp az érett sporákra mint egyedül biztos módra van alapítva.

A genusnak KÖRZING féle megosztását feladja P. a *Spirogyra*t és a *Rhynchonema*t egyesíti. Függelékesen felveszi még a *Sirogonium* genus, melynek rokonsága félreismerhetlen.

A *S.* nemet P. két csoportra osztja az I.-nél a válaszfalak gyűrűsek, míg a II.-nél simák.

Új fajok: *S. Lutetiana*, mely a *S. fuscoatra* RABENH.-hoz hasonlít, és a *S. gallica*, mely a *S. sericea* ZANARDINI-hez áll legközelebb.

A csinosan kiállított füzet igen becses segédeszközt képez a phycolog kezében.

SCH. Gy.

Beiträge zur Moosflora von Niederösterreich und Westungarn von J. B. FÖRSTER in Wien. [Aus den Verh. der k. k. zool. bot. Ges. in Wien Jahrg. 1880. bes. abgedr.] 18 pp. 8°.

56] Több évi kirándulásai eredményét állította a buzgó szerző ezen füzetkékben össze, mely több Alsó Ausztriára és Magyarországra vonatkozó új fajt is tartalmaz. Részünkről örvendünk, hogy Bécsben új erők lépnek fel, a melyek idővel a JURATZKA halála által okozott nagy űrt betölteni törekednek.

Symbolae ad floram Brasiliae centralis cognoscendam. Edit. Eug. WARMING. Particula XXVI. (cum tab. IV—VI) [Afr. af Vidensk. Medel. fra den naturhist. Forening i Kjobenhavn 1879—80.] p. 755—784. 8°.

57] WARMING ki maga volt Braziliában és onnan nem csak sok növényt hozott, hanem a bold. LUNDTól és a nagyon szorgalmas GLAZIOU-tól, ki mint a fővárosi sétakert (passeio publico) igazgatója Rio de Janeiroban, igen sok buzgalmat fejt ki új meg új növényküldeményeket kap Braziliából, ezen Symbolákkal bizonyos tekintetben egy

függelékét nyújt a MARTIUS és EICHLER nagy Flora brasiliensiséhez. Ezen füzetben találhatók *Araceák*, melyeket ENGLER, *Celastraceák*, *Ilicineák*, *Rhamnaceák*, melyeket WARMING közöl és végre fel vannak sorolva a Döhl-től determinált *Gramineák*, melyekhez W. néhány észrevételt csatol.

Diagnoses plantarum novarum asiaticarum. III. Scripsit C. J. MAXIMOWICZ [Extr. Mél. ang. biologiques tirée du Bulletin (XXVI. p. 420—542.) de l'Académie imp. des sciences de St. Pétersbourg. Tome X. p. 567—741.] 8°.

58] Meg vagyunk arról győződve, hogy alig van férfi, ki a nem tropik. Azsia floráját oly jól ismerné, mint MAXIMOWICZ és azért minden közleménye nemcsak fontos, de egyben nagyon tanulságos, mintán formailag is M. dolgozatait mindenkinek, ki növények leírásával foglalkozik, melegen ajánlhatjuk.

Az előttünk fekvő füzetben sok új faj iratik le különösen Chinából, Mongoliából, Mandsuriából sat. Új genus egy van leírva és pedig a *Coelonema* (habitus *Drabae* sect. *Chrysodrabae* v. specierum humiliorum *Aethionematis*, prope quas posteriores ex habitu, pube et caractere flori pro tempore ponendum videtur). Igen érdekesek a homályosabban ösmert genusok illustrációi, ilyenkor M. vagy a genus összes fajait, vagy legalább az Ázsiáiakat revidálja és ott a hol szükséges új diagnózisokkal és descriptiókkal látja el, ilyenek *Pugionium* GAERTN. p. 572—576, Keletázsiai *Tiliák* p. 582—589, *Acerek* p. 591—611, *Geraniaceák* p. 612—637; *Viburnum* L. Specierum Asiae orientalis enumeratio generis totius adumbratio p. 644—671; *Iris* L. Species Asiae or. et centr. borealis p. 687—741. Igen érdekes mit a 725—728. l. az *Iris flavissima* PALL.-ról és a W. KIT. *I. arenariá*járól mond, mely utóbbi a faj szigorúbb magyarázói részéről csak egy a futó homokban élő válfaja PALLAS-nak már 1776-ban felállított fájának.

Gesammelte Abhandlungen und kleinere Schriften zur Pflanzengeographie von A. GRISEBACH. Mit dem Porträt des verewigten Verfassers, radirt von W. UNGER, bibliographischen Nachrichten und Bibliographie seiner Werke. Leipzig W. Engelmann 1880. VIII. 628 pp. 8°.

59] Ezen értekezéseket, melyek mind már előbb láttak napvilágot, a bold. fia Dr. jur. EDUARD GRISEBACH, ki jelenleg császári Német consul Bkarestben, által lettek összegyűjtve.

A munka tartalma: I. Ueber den Einfluss des Klimas auf die Begrenzung der natürlichen Floren (1838) p. 1—29. — II. Ueber den Vegetationscharakter von Hardanger (1843) p. 30—51. — III. Ueber die Bildung des Torfs in den Emsmooren (1845) p. 52—135. — IV. Ueber die Vegetationslinien des nordwestlichen Deutschlands (1847) p. 136—216. — V. Ueber die Vegetation der ungarischen Puszten (1863) p. 217—221. — VI. Die geographische Verbreitung der Pflanzen Westindiens (1865) p. 222—285. — VII. Ueber die Gramineen Hochasiens (1868) p. 286—306. — VIII. Der gegenwärtige Standpunct der Geographie der Pflanzen (1866) p. 307—334. — IX. Berichte über die Fortschritte in der Geographie der Pflanzen I—V. (1866—1876) p. 335—556. — X. Die Wirksamkeit HUMBOLDT's im Gebiete der Pflanzengeographie und Botanik (1872) p. 557—584. — XI. Ueber FERD. VON RICHTHOFENS „China“ (1877) p. 585—599. — XII. Zum Andenken an K. E. VON BAER (1877) p. 600—602.

Végre következnek a bold. fától összeállított Biographische Nachrichten über A. GRISEBACH und Bibliographie seiner Werke p. 605—628.

Despre vegetatiunea României și exploratorii cu date asupra cliimei și a regiunilor botanice. Discursu de recepțiune în Academia Română de Doctorul D. BRANDZA și responsabilul dlui GREGORIU ȘTEFĂNESCU. Citite în ședința publică de la 11. Aprilie 1880. București. 1880. 84 l. 4°.

60] Szerző magának a munkát nagyon könyvitette, az 1—9 l. adja Romania növénytanai átkutatásának történetét körülbelül úgy, mint Prodromusában, a 10. l. adja Romania határait, a 11—16. l. az éghajlat igen hiányos vázlatát és ugyancsak annak befolyását a vegetációra egynehány semmit mondó phrasisokkal tünteti fel. Az egyes régiók a 16—24. l. elég hiányosan és nézetünk szerint nem is elég hiven vannak nuancirozva.

Erre következnek „Anexe justificative et note“ a 25—76 l., melyek nagyjórészt épen így szösz szerint voltak a már említett Prodromulban kinyomtatva. A Dobruđa most is ignorálva lett, pedig csak ennek segítségével magyarázható helyesen Romania florája.

Végre a 77—84 l. olvasható ȘTEFĂNESCU üdvözlő beszéde.

EGON INNE. Studien zu Pflanzengeographie: Geschichte der Einwanderung von *Puccinia Malvacearum* und *Elodea canadensis*. Giessen, 1880. p. 1—34. 8°.

61] Ezen, nagy szorgalommal összeállított művecskében olvassuk, hogy a *Puccinia Malvacearum* MONTAGNE hazája Chili, s

Europában legelőször 1869 évben Spanyolországban, valamivel később Franciaországban jelent meg, a honnan Belgiumba s hihetőleg Hollandba is érkezett. Angolországban és déli Franciaországban 1873. évben észleltetett először. Fűnen a legéjszakibb lelhelye Európában, a legkeletibb és legdélibb Athen város környéke De találtatott már Ausztráliában és Afrikában a Jóremény fokán is, hova alkalmassint angol hajók által hozatott be. A *P. Malvacearum* ugy mivel, mint vadontermő *Malvaceákon* fordul elő, kiváltképen a *Malva silvestris* és *Althaea rosca* levelein. Az egyes lelhelyek vaiódi méhszorgalommal a szétszórt irodalom adatai és a szerző saját tapasztalatai szerint vannak összeállitva s a mellékeit táblán chronologiai sorrendben számokkal előtűntetve.

Az *Elodea canadensis* hazája Éjszakametika. Europában legelőször 1836. évben Nagybritanniában egy Warringstown melletti tóban New kertész által találtatott, s már 1860. évben sok helyen igen gyakorivá vált. Ugyancsak 1860-ban Hollandiában az Utrechti növénykertben jelent meg először. Franciaországban 1866 óta több helyen fordul elő. A Rajna vidékén még nem igen gyakori. Az Elbe alsó folyásában, hova Hamburgból és az Oderfolyóban, hova Berlinből került, sok helyen nagy mennyiségben fordul elő. A nevezett városokban 1860. évben észleltetett először, s itt ugy, mint Lipcse és Boroszló városok körül mindig tovább terjed. Riga a legéjszakibb, Grenoble (az Isère folyón) legdélibb és Corrib Irlandban legnyugatibb pontok a hol az *Elodea* eddig Európában észleltetett. Amerikán és Európán kívül találtatott már Ausztráliában is és pedig Tasmaniában a Jordan Riverben a hova a Hobarttowni Franklingardenből került. Ez utóbbi helyre 1862. évben hozatott be. Ázsiában 1873. évben Ganges folyóban Hooghy közelében találtatott. Egy tábla mutatja e növény eddigi elterjedését.

H.

Remarques sur l'arrangement et la conservation des collections de produits végétaux, par J. E. BONMER Conservateur au Jardin botanique de l'État et professeur de botanique à l'Université et à l'École polytechnique de Bruxelles. [Extr. du Compte rendu du Congr. de bot. et d'horticult. de 1880. — 2-e partie] Bruxelles 1880. 16 p. 8°.

62] Habár a növénytan a valódi scientia amabilis, mégis kétséget sem szenved, hogy a szemre legalább Közép Európában kevésbé voltak tekintettel, mint bármely más természettudományi szaknál és míg a muzeumokban a sok szép állatot, ásványt, kőzetet sőt kővületet is számosan nézik élvezettel, igen ritkán kéri valaki, hogy a száraz növényeket tartalmazó fasciculusokat legalább kívülről megte-

kinthesse és biz' akkor sem lát sokat; pedig a ki egykor a Kewi muzeumot, vagy a Firenzeit látta, a számtalan növénytani tárggyal, mely termeket, sőt Kew-ban egész épületeket vesz igénybe, az fájdalommal érzi ennek hiányát Magyarországon, azon államban, mely első sorban a növényi nyers termékek országa és melyben épen azért a növénytannak az első és legfontosabb szerepet kellene az összes tan- és szemléleti tárgyak között jutatni. Ujabb időben kezdik már a szorosabb értelemben vett Európai continensea is a növénytani muzeumokat felállítani és Bonnier leírja az eljárást, melyet ő Brüsszelben követett, nevezetesen elmondja, mily szerkezetű szekrényeket (3—4 l.), milyen edényeket (4—5 l.) használnak, mily tárgyakat (6—8 l.) választanak ki, hogyan conserválják (8—9 l.), osztályozzák (8—12 l.) és etiquetirozzák (13—16 l.) azokat, végre megmondja (16 l.), hogy gyűjteménytárnak legcélszerűbb egy oly nagy terem, mely É-ra vagy ÉK-re fekszik sat. sat.

HALÁLOZÁSOK.

GUSTAV BECKER gyógyszerész * 1815. máj. 22. Hörter a. d. Weserb. † Bonn, 1880. júl. 28. Több becses értekezést írt, melylyel a Rajnavidek flora ismeretét gyarapította; főmunkáját „Rheinische Flora“ nem végezhetette be, a múlt évig jó egészségnak örvendett, az óta szívbajban sínlődött, floráján sok szeretettel csüngött, miről következő nyilatkozata: „Ich wollte gerne sterben wenn nur mein Werk fertig wäre“ eléggé tanuskodik.

CARL H. TH. REINHOLD a Görög kir. hajóhad legfőbb orvosa. * Hannoverb. † Piraeusb. 1880. aug. 31. 78 éves koráb. Boissier Flora or. gyakran említetik neve, különösen a Poros (Argolisb.) és Oreos (Euboeab.) helyeken gyűjtött növényeknél. Sokat foglalkozott az Alban nyelvvel és HELDREICH Nutzpflanzen Griechenlands c. munkájában az Alban nevek töle származnak. (Th. v. HELDR. a BC.)

JOSEF SARTORI 1833—1862-ig OTTO király udvari gyógyszerésze Görögországban (Sartoria Boiss. et HELDR. Papilionacea) * Münchenb. 1809. jan. 30. † n. o. 1880. sept. 15. Számos növényt gyűjtött Görögországban és többet Boissier-rel írt le a Diagnoses pl. orient. II. seriesében. Az 1837-ben megjelent Görög pharmacopoea munkatársa volt. Élte utolsó éveiben az Amerikai növénynevek nomenclatorát dolgozta. (Th. v. HELDR. a BC.)

NYILVÁNOS INTÉZETEK.

A vallás- és közoktatási miniszter úr az 1881-re szóló országos költségvetésbe felvette a Budapesti m. k. tud. egyetemen felállítandó második (rendszeres) növénytani tanszék költségét. A képviselőház pénzügyi bizottsága ezen összeget elfogadta.